Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 7. Poniedziałek, dnia 19. lutego 1877. IV. rocznik.

Sprawozdanie
z lustracyi sześciu towarzystw zaliczkowych.

Na wezwanie pana zastępcy Patrona z dnia 5. lutego b. r. l. 52. zwiédziłem Towarzystwo zaliczkowe rolne w Przemyślu i Towarzystwo przemyskiéj kasy zaliczkowej dla rzemieślników i rolników. Korzystając jednak z bytności mojéj w Przemyślu i z dalszéj podróży do Rzeszowa i Kolbuszowéj zwiédziłem zarazem Stowarzyszenie urzędników w Przemyślu, Towarzystwo zaliczkowe dla miasta Przemyśla i powiatu Przemyskiego, Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe w Rzeszowie i Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże“ w Kolbuszowéj — i składam niniejszém z odbytéj lustracyi następujące sprawozdanie:

Rozpoczynam od Towarzystwa zaliczkowego „Szczęść Boże“ w Kolbuszowéj stow. zar. z nieogr. por. Stowarzyszenie to, istniejące od r. 1874., nie rozwija się wcale, liczba członków wynosi zaledwie 42, udziały wzmogły się w ciągu roku 1876. o 180 złr., fundusz rezerwowy o 48 złr. tak, że cały majątek własny tego towarzystwa nie dosięga 1000 złr. i stanowi cały obrotowy jego kapitał, gdyż nie pozyskało ono żadnych obcych funduszów. Przyczyny tego niekorzystnego stanu szukać należy częścią w ubóstwie i nędzy mieszczaństwa, częścią w odciąganiu się od stowarzyszenia całéj inteligencyi, częścią zaś w braku ludzi, a choćby człowieka, sposobnego do kierowania taką instytucyą. Potrzeba zaś takiego zakładu w téj okolicy jest gwałtowną, gdyż lichwa i bank rustykalny dobijają i tak już prawie zniszczony drobny przemysł i gospodarstwo. Dawniéj słynęła okolica, a w szczególności Kolbuszowa, z dobrych stolarzy i tokarzy, a i szewstwo dość prosperowało — dziś wszystko zupełnie upadło — nawet sławna niegdyś kapela „Jasia z Kolbuszowéj“ dziś rzempoli, że słuchać jéj nie można. Chłop w nędzy okropnéj, gleba nieurodzajna: piaszczysta i gliniastana, nie popłaca nawet łożonego trudu i wkładów. Mieszczaństwo oddaje się pijaństwu i namiętnéj grze w karty — inteligencya miejska nieliczna i dość wątpliwej wartości — wiejska, czyli szlachta, jak najlepszych chęci, lecz zaledwie z kilku domów się składająca. Poseł Kolbuszowski hr. Zdzisław Tyszkiewicz sumiennie pojmuje swoje obowiązki publiczne i wiele działa dobrego. Jego dziełem jest piękny, a w Kolbuszowie najpiękniejszy nowy budynek szkolny. Działalność jednak tego posła była może zbyt rozdrobniona i więcéj dobro jednostek, niż ogół powiatu na oku mająca. Lecz szanowny poseł gotów jest działalność swą skupić i oddać na usługi powiatu — potrzebuje jednak poparcia ze Lwowa. Okolica Kolbuszowska posiada wszelkie zdolności do prowadzenia na szérszą skalę snycerstwa i garncarstwa, należy jednak środkami krajowemi przemysł ten popiérać.

Wracając do Towarzystwa tamtejszego nadmienić muszę, iż wypada je zamienić na powiatowe, dotąd bowiem operuje tylko w miasteczku, a potém liczyć można na poparcie całego powiatu i w tym celu należy poczynić kroki u hr. Zdzisława Tyszkiewicza, który jest marszałkiem powiatu.

Potrzeba Towarzystwa zaliczkowego w tamtych stronach, któreby i na rolników działalność swą rozszérzyło, jest tém naglejszą o ile że całe pasmo kraju, jako to powiaty sądowe: Rozwadów, Nisko, Sokołów, Kolbuszowa, Głogów, Rzeszów, Tyczyn nie mają żadnego Towarzystwa zaliczkowego dla rolników, natomiast operuje tam wcale dla siebie korzystnie — Bank rustykalny.

Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe w Rzeszowie, stow. zar. z ogr. poręką jest przez kilku tamtejszych kupców wzorowo prowadzone, lokal jest obok sklepu kasyera Towarzystwa pana Ferdynanda Schaittra i składa się z dwóch pokoi. Biuro, istniejące obok sklepu, jest cały dzień otwarte. Książkowość prowadzona jest wedle wzorów krakowskich. — Ścisłość w kasowości i buchalteryi jest uznania godną. Towarzystwo udziela dość znacznych pożyczek, dochodzących 2 i 3 tysiący za opłatę 9% bez wszelkich dodatków. Towarzystwo działa jednak tylko w mieście dla kupców i to w zbyt wielkiéj liczbie dla żydów, i dla szlachty okolicznéj. Chłopi szczupło i wyjątkowo zasilać się mogą w tém towarzystwie; rzemieślnicy zaś prawie nic.

A położenie chrześciańskich rzemieślników jest tam wcale smutne. Nędza szérzy się w téj klasie ludności i wywołuje demoralizacyą niemal ogólną. Istnieje tam wprawdzie fundusz pożyczkowy miejski, z którego rzemieślnicy otrzymują pożyczki, spłacalne ratami tygodniowemi, ale jest dość szczupły i nie może zaradzić wszelkim ich potrzebom. Spłaty zresztą pożyczek są bardzo nieregularne i fundusz ten tylko dla tego nie maleje, że miasto pokrywa wszelkie z interesu tego pochodzące wydatki sądowe i straty. Nie ulega jednak wątpliwości, że racyonalnie kierowane towarzystwo, właśnie dla tego że jest towarzystwem — zdołałoby i pod tym względem podnieść moralność, względnie sumienność klasy rzemieślniczéj. Inteligencya nie wiele korzysta z kredytu w Towarzystwie rzeszowskiem, lecz wina tego jest tu w przeważnéj części po stronie téj ostatniéj.

Towarzystwo rzeszowskie posiada obecnie do 60.000 zł. własnego kapitału, a obok tego ma w obrocie przeszło 120.000 złr. kapitałów obcych, przeważnie wkładek oszczędności. Interes tego towarzystwa nie jest jednak właściwie zaliczkowym, ale eskontowym i jako taki w administracyi mniéj skomplikowany i utrudniony.

Z rozmowy z dyrektorami i członkami Rady tegoż Towarzystwa przekonałem się, że Towarzystwo to chętnie przyłączyłoby się do utworzenia pieniężnéj instytucyi centralnéj dla towarzystw, lecz pragnęłony widzieć w Krakowie samodzielną filią takiéj instytucyi, gdyż interesy jego grawitują ku Krakowu. *(D. n.)*

Ruch stowarzyszeń.

Wydział Związku na posiedzeniu dnia 16. b. m. przyjął do Związku Towarzystwo oszczędności i zaliczek w Cieszynie, stow. zar. z nieogr. poręką.

Na wezwanie Wydziału krajowego zbadano projekt statutu powiatowéj kasy pożyczkowéj, ułożony przez Wydział pow. stanisławowski, i uchwalono przesłać Wydziałowi krajowemu szczegółową w tym względzie opinią, wedle wniosku dra Skałkowskiego.

Następnie rozbiérano daléj projekt utworzenia centralnéj instytucyi finansowéj dla towarzystw zaliczkowych, i uchwalono zebrać się w niedzielę dnia 18. b. m. na naradę wpólnie z delegowanymi w tym celu członkami ankiety, powołanéj przez Wydział krajowy do zbadania przyczyn zubożenia kraju, któréj przekazano również do zbadania znany wniosek dra Zyblikiewicza względem lokacyi funduszów krajowych w towarzystwach zaliczkowych.

Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach. I. Walne zgromadzenie tego Towarzystwa odbyło się dnia 28. stycznia 1877. r. Członków tego towarzystwa było obecnych 50.

Przewodniczący rady zawiadowczéj ks. kan. Wierzchowski zagaiwszy posiedzenie, konstatuje, że zgromadzenie zostało zwołane wedle przepisów statutu i ustawy i powołuje na sekretarzy pp. Jana Kuźmów, nauczyciela z Poluchowa i Bazylego Dyczka, właściciela gospodarstwa z Glinian; zawiadamia obecnych o wyborze zastępców dyrekcyi przez radę zawiadowczą na posiedzeniu dnia 10. stycznia dokonanym, a mianowicie: że na zastępcę dyrektora obrano p. Jana Gaiera. na zastępcę kasyera p. Antoniego Prokopca a na zastępcę kontrolora p. Pawła Kuliskiego — który to wybór zgromadzenie jednogłośnie zatwierdza.

Następnie wezwał przewodniczący zgromadzenie, aby przystąpiło do wyboru komisyi rewizyjnéj za r. 1876. W skutek tego wybrano p. Antoniego Prokopca, Jana Gaiera i Mikołaja Kuliskiego.

Poczém udzielił przewodniczący głosu p. Stefanowiczowi, który wnosi:

Na posiedzeniu rady zawiadowczéj dnia 10. stycznia 1877. odbytém, przedłożyła dyrekcya zamknięcie rachunków za czas istnienia towarzystwa t. j. od 19. kwietnia 1876 r. po koniec grudnia tegoż roku — i udzieliła je mnie i członkowi p. Koerberowi, abyśmy takowe sprawdzili, ogólne mu zgromadzeniu przedstawili, jakotéż uczywili wniosek co

Rachunki spółek zaliczkowych a miesiąc styczeń 1877.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały (z końcem miesiąca) zł.	ct	Fundusz rezerwowy (z końcem miesiąca) zł.	ct	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Wkładki: Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct	Wkładki: Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct	Wkładki: Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Pożyczki: Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki: Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct	Pożyczki: Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Odsetki (z końcem miesiąca) zł.	ct	Reszta *) pozycyi stanu biernego (z końcem miesiąca) zł.	ct
Brzesku	25.514	60	807	08	35.541	48	3.808	75	467	99	38.882	24	1.000	—	—	—	—	—	1.000	—	2.892	62	1.961	45
Busku	9.680	50	953	97	1.116	97	2	—	67	50	1.051	47	7.278	—	—	—	500	—	6.778	—	1.175	78	350	6
Delatynie	7.930	50	414	87	1.355	92	65	13	—	—	1.421	05	11.000	—	—	—	—	—	11.000	—	1.037	92	16	52
Drohobyczu	9 093	99	2.101	77	7.363	64	6.415	27	19	94	13.758	97	15.900	—	—	—	2.510	—	13.390	—	812	55	1.955	98
Gorlicach	58.567	23	4.454	13	68.887	77	29 367	41	26.964	75	71.290	43	45.347	62	3.000	—	3.084	—	45.263	62	1.444	61	—	—
Kałuszu	1.067	94	110	—	140	—	50	—	—	—	190	—	4.000	—	—	—	200	—	3.800	—	2	30	36	—
Lwowie (Tow. zal.)	82 289	93	6.390	59	133105	26	36.355	96	48.292	76	121168	46	70.616	53	25.235	71	25.736	53	70.115	71	5.644	96	12.153	34
Przemyślu	15.993	82	673	33	45.874	64	5.310	84	2.472	81	48.712	67	38.300	—	13.900	—	15.800	—	36.400	—	2.857	44	2.915	31
Rozdole	1.892	04	357	06	—	—	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	352	72
Rudkach	1.573	18	287	83	3.013	40	297	—	50	—	3.260	40	3.200	—	200	—	—	—	3.400	—	783	94	—	—
Samborze	26.099	93	1.671	—	52.364	48	5.043	95	9.831	58	47.576	85	19.770	90	2.967	15	1.518	23	21.219	82	82	98	4.006	08
Sniatynie	1.076	85	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.000	—	—	—	—	—	1.000	—	—	—	—	—
Sokalu	8.266	24	230	12	4.068	80	116	43	135	—	4.050	23	23.711	2	3.000	—	1.000	—	25.711	2	3.089	54	207	83
Stanisławowie	76.269	19	3.579	21	140630	48	12.840	60	8.950	47	144520	61	13.000	—	1.800	—	2.000	—	12.800	—	5.264	84	9.553	54
Szczércu **)	24	37	2	—	—	—	219	82	130	60	89	22	—	—	—	—	—	—	—	—	75	99	—	—
Tłumaczu (Oszcz.)	5.403	75	676	—	—	—	—	—	—	—	11.498	18	—	—	—	—	—	—	2.000	—	2.365	68	—	—
Tyśmienicy	19.118	36	1.574	71	6.941	51	91	45	70	87	6.962	09	30.760	—	—	—	1.550	—	29,210	—	1.603	17	2.336	86
Wykotach	927	07	47	50	1.429	35	34	39	—	—	1.643	74	4.250	—	900	—	900	—	4.250	—	10	38	146	87
Złoczowie	1.530	27	230	—	1.686	74	206	90	5	—	1.887	64	4.700	—	—	—	120	—	4.580	—	749	79	—	—

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ. ruchomości i adm. (z końcem miesiąca) zł.	ct	Reszta *) pozycyi stanu czynnego (z końcem miesiąca) zł.	ct	Gotówka (z końcem miesiąca) zł.	ct.
Brzesku	65.381	46	13.820	00	11.335	85	67.865	61	99	60	122	56	2.970	22
Busku	18.444	16	256	63	256	—	18.443	53	1.092	58	12	23	441	44
Delatynie	20.795	60	1.178	38	1.577	—	21.194	98	466	57	130	39	29	78
Drohobyczu	33.643	25	6.547	05	7.650	—	34.746	20	405	94	5.313	22	647	90
Gorlicach	178.335	—	44.578	—	50.328	—	184.085	—	1.022	36	—	—	3.492	27
Kałuszu	4.820	—	501	93	100	—	4.418	07	322	55	5	25	460	37
Lwowie (Tow. zal.)	298.454	47	62.316	86	56.787	01	292.924	62	3.112	19	1.477	77	248	41
Przemyślu	103.703	40	31.635	59	33.051	—	105.118	81	701	53	291	17	1.441	06
Rozdole	3.138	03	—	—	150	—	3.288	03	361	29	65	81	38	71
Rudkach	8.384	06	1.034	41	1.258	—	8.607	65	372	15	—	—	325	55
Samborze	94.896	70	15.485	15	13.765	72	93.177	27	347	—	7.081	09	51	30
Sniatynie	2.010	—	125	68	200	—	2.084	32	10	—	—	—	117	95
Sokalu	37.695	15	1.013	35	2.710	—	39.391	80	475	30	369	83	1.291	5
Stanisławowie	227.569	60	44.529	28	56.138	—	239.178	32	798	07	—	—	1.271	98
Szczércu **)	—	—	861	33	891	—	29	67	16	11	—	—	145	80
Tłumaczu (Oszcz.)	—	—	—	—	—	—	20 761	50	846	59½	—	—	305	51½
Tyśmienicy	61.695	80	4.386	30	2.305	—	59.614	50	314	91	—	—	875	78
Wykotach	6.783	02	223	72	180	—	6 739	30	17	19	—	—	89	07
Złoczowie	8.297	43	546	72	638	—	8.388	71	460	86	50	—	79	13

*) W téj rubryce należy umieszczać wszystko, co od ogólnéj sumy bilansu surowego pozostanie po odtrąceniu kwot z rubryk poprzednich.
**) Jest to tylko obrót miesięczny.

do rozdziału zysków. Wywiązując się z tego zadania podaję do wiadomości następujące daty:

Liczba członków po koniec r. 1876. wynosiła 122.

suma deklarowanych udziałów do tegoż czasu	8525 zł.	— ct.	
zaś stan wpłaconych udziałów po koniec tegoż roku	3510 „	80	„
fundusz rezerwowy wynosi	244 „	—	„
wkładki oszczędności	28 „	—	„
ogólny obrót kasowy z końcem r. 1876. wynosił	20.923 „	56	„
pożyczek udzielono w tymże czasie 72			
a wykazany przez dyrekcyą czysty zysk	115 „	75	„
Z sumy tej wypada odtrącić za pół roku w myśl przepisów statutu na rzecz funduszu rezerwowego kwotę	5 „	80	„
pozostaje zatém reszta czystego zysku	109 „	95	„

Ponieważ wedle statutów od kwot w ciągu roku, za który dywidenda ma być wypłacona, na udziały wpłaconych, nie należy się właściwie dywidenda, z drugiéj zaś strony towarzystwo nie może się domagać ofiar pieniężnych od członków swoich, przeto wnosi rada zawiadowcza, aby członkom, którzy więcéj jak 20 złr. na udziały wpłacili, tytułem procentów wypłacić 3%, daléj dyrekcyi tytułem tantyemy kwotę 25 złr. a resztę pozostającą zachować jako rezerwę na podatek.

Wniosek ten przyjęło zgromadzenie jednogłośnie, poczém przewodniczący z powodu braku kompletu do uchwalenia 4go punktu porządku dziennego (zmiana §. 58. statutów), posiedzenie zamknął oznajmiając obecnym, że następnéj niedzieli odbędzie się drugie zgromadzenie w celu uchwalenia téj zmiany.

W końcu nadmieniamy w krótkości, że na têm drugiém zgromadzeniu nie przyszło do téj zmiany statutów t. j., aby najwyższy udział z 500 złr. na 5000 złr. podwyższyć. (co też bardzo pochwalamy! P. R. Z.)

Towarzystwo maszynowe w Samborze. Na wniosek p. Langa, uchwaliło dnia 9. lutego b. r. walne zgromadzenie oddziału Sambor — Staremiasto — Turka, Towarzystwa gospodarskiego *a)* wziąć inicyatywę w założeniu t warzystwa maszynowego; *b)* wybrać komisyą, złożoną z pp. Balickiego, Webera i Langa, która na przyszłém zgromadzeniu przedłoży statut i zajmie się zawiązaniem tegoż towarzystwa.

Konferencya Wydziału Związku z delegatami Wydziału krajowego odbyła się, jak zapowiedziano, wczoraj w niedzielę. Komisya Wydziału zgodziła się na formę spółki akcyjnéj dla centralnéj instytucyi — większość naszego Wydziału skłania się jednak do formy udziałowéj, przez nas proponowanéj. Do uchwał stanowczych nie przyszło, gdyż konferencya mniemała, iż należy pierwéj wysłuchać opinii Delegatów towarzystw, na 4 p. m. zaproszonych. Na walném zgromadzeniu postawione zapewne będą dwa lub trzy ewentualne wnioski.

Porządek dzienny

III. Walnego Zgromadzenia

Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

dnia 4. marca 1877 we Lwowie.

Posiedzenie o godzinie 10. przed południem.

I. Zagajenie zgromadzenia przez Prezesa Wydziału Związku;

II. Legitymacya delegatów Towarzystw (§. 8.)

III. Wybór przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego zgromadzenia (§. 12.)

IV. Sprawozdanie Patronatu z czynności za czas od 12. czerwca 1876 do 28. lutego 1877;

V. Złożenie rachunków za czas powyższy i wybór komisyi rewizyjnéj (§. 13. b.)

VI. Sprawa utworzenia centralnéj instytucyi finansowéj dla towarzystw zarobkowych i gospodarczych.

O godzinie 4. po południu.

VII. Sprawozdanie komisyi rewizyjnéj z rachunków Związku;

VIII. Dalsza dyskusya, ewentualnie uchwala co do utworzenia centralnéj instytucyi finansowéj dla towarzystw zarobkowych i gospodarczych.

IX. Wniosek rady nadzorczéj Towarzystwa kasy zaliczkowéj na Szczerzecki powiat sądowy:
aby pojęcie Związku pierwiastkowe przywróconém, a względnie dominujące stanowisko Patrona i Patronatu wniesioném zostało;
(Wniosek tegoż Towarzystwa, aby nad projektm utworzenia centralnéj instytucyi finansowéj przejść do porządku dziennego, nie jest wnioskiem semoistnym, będzie zatém wzięty pod obrady przy punkcie VI. porządku dziennego.)

X. Wybór dwóch członków Wydziału i jednego zastępcy w miejsce ustępujących przez losowanie wedle §. 15. statutu i wybór Patrona wskutek rezygnacyi Wgo dra Grossa;

XI. Wnioski Patrona, Wydziału, Stowarzyszeń do Związku należących, lub delegatów (§. 11.)

XII Oznaczenie miejsca dla przyszłego zgromadzenia (§. 7.)

XIII. Odczytanie protokołu III. Walnego Zgromadzenia;

XIV. Zamknięcie zgromadzenia.

We Lwowie dnia 17. lutego 1877.

Zastępca Patrrona Związku
Dr. Tadeusz Skałkowski.

Dla pp. delegatów i uczestników zniżyła dyrekcya pierwszej węg. galicyjskiéj drogi żelaznéj cenę jazdy o 33⅓% przy biletach 2éj i 3éj klasy wozów, wzdłuż linii dniestrzańskiej i Tarnów-Leluchów, na czas od 26. lutego do 10. marca b, r.

Dyrekcya koleji Karola Ludwika zniżyła cenę jazdy dla pp. delegatów i uczestników w ten sposób, że za kupiony bilet I. klasy można przybyć do Lwowa i wrócić do domu wagonem klasy II. Od dnia 28. lutego do 7. marca b. r.

Sprawa podatkowa wzięła w komisyi podatkowej Rady Państwa nie dobry obrót, o czém w następnym numerze doniesiemy. Na razie zalecamy Towarzystwom dokładne wypełnienie i szybkie odesłanie p. Hermanowi Zillerowi we Wiédniu kwestyonarza, który wszystkim Towarzystwom równocześnie rozesłał.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.